

UNIVERSITATEA „BABEȘ-BOLYAI” DIN CLUJ-NAPOCA
INSTITUTUL DE STUDII DOCTORALE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE ȘTIINȚE POLITICE ȘI ALE COMUNICĂRII

TEZĂ DE ABILITARE

*EMERGING GOVERNANCE STRUCTURES AND PRACTICES IN
ROMANIAN POLITICS AND POLICY*

*STRUCTURI ȘI PRACTICI DE GUVERNANȚĂ EMERGENTE ÎN
POLITICA ȘI POLITICILE PUBLICE DIN ROMÂNIA*

REZUMAT

Candidat: Conf. dr. Ileana-Cristina STĂNUȘ

REZUMAT

Această teză trece în revistă principalele mele realizări științifice și profesionale din sfera științelor politice din ultimii 5 ani. Această trecere în revistă prezintă astfel argumente în sprijinul ideii că îndeplinesc criteriile formale și dețin abilitățile și cunoștințele necesare pentru a obține certificatul de abilitare în domeniul Științe Politice.

În cea mai mare parte a sa, teza detaliază rezultatele cercetărilor mele centrate pe noțiunea de guvernanță, atât în sfera politicii comparate cât și în sfera politicilor și administrației publice. Perspectiva teoretică care definește activitatea mea de cercetare este neo-instituționalismul (Brinton & Nee, 1998; Hall & Taylor, 1996; Immergut, 1998; March & Olsen, 2010; Pollack, 1996; Searing, 1991). Un element definitoriu îl constituie accentul pe transformarea instituțională sau schimbarea structurilor și mijloacelor guvernământului, sau tranziția de la „a vâsli” (guvernare) la „a cârmi” (guvernare). (Peters, 2011). Un alt element definitoriu este dat de incorporarea în analiză, în egală măsură, a structurilor instituționale formale și informale (Searing, 1991).

În acest context, o parte semnificativă a cercetărilor mele din ultimii ani s-a concentrat asupra transformării reprezentării politice într-un context de guvernare. Accentul cade pe noi contexte, precum destul de puțin studiatul nivel al doilea al guvernării locale (consiliile județene din România) și pe aspecte mai puțin electorale ale proceselor de reprezentare politică. În această direcție am adus câteva contribuții semnificative la literatura de specialitate. Astfel, am evidențiat empiric existența unor suprapuneri de focus al reprezentării politice în cazul oficialilor aleși la al doilea nivel al guvernării locale în Europa (Stănuș, 2015c), dar și în România (Stănuș, 2016b), suprapuneri atât în interiorul cât și între categoriile denumite generic focus teritorial al reprezentării, respectiv focus funcțional. Cu referire la focusul teritorial al reprezentării, am arătat că există o legătură între tipul de focus asumat de oficialii aleși și tipul de sistem de guvernare locală. În același timp, am identificat dovezi empirice în sprijinul ideii că, în context de guvernare, tradiționala (electorală) reprezentare politică teritorială este înlocuită de forme mai variate și mai flexibile de reprezentare politică. Am evidențiat de asemenea faptul că variabilele de nivel instituțional (tipul de sistem de guvernare locală, formula electorală) explică cea mai mare parte din variația în termsni de focus teritorial al reprezentării politice identificată la al doilea nivel de guvernare în statele europene. Cu referire strictă la România, am explicat legătura dintre orientarea de rol reprezentational a aleșilor locali și deschiderea lor vizavi de structurile și practicile specifice guvernantei. Cel mai interesat rezultat în această direcție vizează faptul că oficialii aleși din România tind să fie mai deschiși față de versiunea *soft* a guvernantei, care nu implică renunțarea din partea lor la putere decizională și nici un nivel prea ridicat de informalitate.

O altă parte semnificativă a cercetărilor mele este centrată pe reforma guvernării locale în România postcomunistă. În această direcție am obținut câteva rezultate semnificative vizavi

de impactul mai puțin vizibil al reformelor promovate în ultimii 25 de ani (Stănuș, 2011a, 2011b, 2015b, 2016a; Stănuș & Pop, 2011). Am arătat că descentralizarea în salturi și discrepanța între descentralizarea competențelor și descentralizarea fiscală, combinate cu tendințele centraliste specifice sectorului public din România, a dus la limitarea semnificativă a semnificației deciziilor luate la nivelul guvernării locale (primul nivel, municipalitățile) și o slabă facilitare a participării cetățenilor. De asemenea, am arătat că transferul de politici dinspre democrațiile occidentale realizat de sus în jos a produs efecte limitate deoarece instrumentele și politicile propuse au găsit un suport relativ limitat în cultura politică și administrativă. Am contextualizat analizele în această direcție analizând introducerea de sus în jos a prevederilor legale transparența și participarea cetățenilor la procesele decizionale locale și introducerea în aceeași manieră a cooperării intermunicipale. Cu referire la cooperarea intermunicipală, care este un instrument de guvernare extrem de tehnic, am putut demonstra că factorii subiectivi locali sunt un predictor mai bun al succesului cooperării intermunicipale decât evaluările obiective ale capacității administrative.

A treia componentă principală a cercetărilor mele se concentrează asupra guvernării furnizării de servicii publice, cu accent special pe sfera educațională (Stănuș, 2014, 2015a; Stănuș & Pop, 2014). Un element esențial al modului în care statele contemporane abordează guvernarea este modul în care ele se raportează la furnizarea colaborativă de servicii publice, în cooperare cu actori nestatali. Analiza mea referitoare la componenta atitudinală a furnizării colaborative de servicii sociale și educaționale în România a arătat că transferul polarizării politice în acest spațiu de politică publică produce discontinuități în formularea de obiective de politică publică la nivelul guvernării centrale și implementarea politicilor, elemente de natură să producă consecințe asupra nivelului și calității serviciilor publice de care beneficiază cetățenii. Un alt element semnificativ identificat în cercetările mele vizează rolul jucat de condiționalitățile procesului de aderare la Uniunea Europeană în crearea unor atitudini pozitive și constructive în aparatul guvernamental vizavi de furnizarea colaborativă de servicii publice. În aceeași sferă, cercetările mele vizând efectele elementelor de privatizare a furnizării de servicii educaționale în România în termeni de atingere a unor scopuri societale au identificat incongruențe semnificative în politicile educaționale. Astfel, un cadru legislativ strict este însoțit de o implementare laxă, în special cu referire la elementele de suport pe care statul s-a angajat să le ofere furnizorilor nestatali de servicii educaționale, ceea ce duce la o prezență nesemnificativă numeric și lipsită de legitimitate a acestor furnizori în furnizarea de educație obligatorie. În consecință, elementele de privatizare a furnizării de servicii educaționale în sfera învățământului obligatoriu produc puține efecte în termeni de libertate de alegere, eficiență, echitate și creșterea coeziunii sociale. Aprofundând marketizarea / privatizarea serviciilor educaționale, o altă componentă a cercetărilor mele a vizat crearea unor cvasi-piețe pentru furnizarea de servicii educaționale în statele central și est-europene care au beneficiat de finanțări pentru creșterea coeziunii sociale din Fondul Social European. În această direcție câteva rezultate sunt în mod particular semnificative. Într-o perspectivă comparativă, am putut demonstra că în loc să limiteze selectivitatea educațională, structurile

instituționale și reglementările birocratice menite să guverneze aceste cvasi-piețe de fapt creează un cadru facilitator pentru creșterea selectivității. Structurile de guvernare create pentru a gestiona aceste cvasi-piețe nu sunt potrivite scopului pentru care au fost create. Aceeași concluzie se aplică și în cazul României. Am putut identifica totuși și caracteristici specifice la nivel național. Rigiditatea birocratică care caracterizează aceste structuri de guvernare în România face ca cvasi-piețele nou create să nu poată să răspundă în mod adecvat la schimbarea din sistemul educațional național. Răspunsul structurilor birocratice la schimbare este influențat și de presiunea publică exercitată asupra lor în sensul prioritizării scopului tehnic vizând absorbția fondurilor europene în defavoarea unor scopuri sociale și educaționale mai substanțiale.

Alături de argumente legate de substanța cercetării științifice, teza aduce o serie de alte argumente în favoarea ideii că îndeplinesc criteriile formale și dețin abilitățile și cunoștințele necesare pentru a obține abilitarea în domeniul Științe Politice. În prezent sunt conferențiar universitar la Universitatea „Lucian Blaga” din Sibiu, Facultatea de Științe Socio-Umane, Departamentul de Științe Politice, Relații Internaționale și Studii de Securitate. M-am alăturat acestui departament în 2012 ca lector universitar și am obținut poziția de conferențiar universitar, prin concurs, în 2015. În cadrul acestui departament predau cursuri la nivel licență și masterat în sfera politicilor publice, guvernării și metodologiei de cercetare științifică. În domeniul meu de expertiză sunt implicată în rețele naționale și internaționale de cercetători, cel mai bun exemplu în acest sens fiind implicarea mea în rețeaua de experți în studiul comparat al politicii și guvernării locale grupată în jurul European Urban Research Association. În calitate de cercetător am manageriat cu succes proiecte de cercetare complexe, incluzând proiecte implicând echipe multi-naționale de cercetare, și am obținut finanțare din surse publice sau private pentru proiectele mele. Am făcut parte din echipa de cercetare în cadrul mai multor proiecte de cercetare comparativă internațională. Rezultatele cercetărilor mele au fost publicate în ultimii ani la nivel internațional (reviste de specialitate și volume publicate de editori reputați precum Routledge, Policy Press și Taylor & Francis) și au fost citate în reviste de specialitate prestigioase precum *Public Administration, Environment and Planning C: Government and Policy* and *Journal of Economic Policy Reform*. Activitatea mea de cercetare include o componentă importantă de analiză de politic publice și, datorită ei, am realizat activități de consultanță și analiză de politici publice pentru organizații publice și private din țară și străinătate (amintesc aici United Nations Development Program și Open Society Foundations).

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE REFLECTATE ÎN TEZA DE ABILITARE

- Stănuș, C. (2011a). Fine Tuning Inter-Municipal Cooperation Policy in Romania. In P. Swianiewicz (Ed.), *Working Together: Intermunicipal Cooperation in Five Central European Countries* (pp. 268–329). Budapest: Open Society Foundations.
- Stănuș, C. (2011b). Patterns of Inter-Municipal Cooperation and Local Government Characteristics in Romania. *Southeastern Europe*, 35(2), 191–208.
- Stănuș, C. (2014). Private Pre-University Education in Romania: Mixing Control with Lack of Strategy. *European Education*, 46(2), 8–31.
- Stănuș, C. (2015a). Government engagement in co-operative service delivery in Romania: knowledge and acknowledgement. *Romanian Journal of Political Science*, 15(1), 80–106.
- Stănuș, C. (2015b). *Romania* (Country report . Self-rule Index for Local Authorities. Final Report by Andreas Ladner, Nicolas Keuffer and Harald Baldersheim, Luxembourg: Publications Office of the European Union).
- Stănuș, C. (2015c). The political representation focuses of second-tier councillors in Europe. In X. Bertrana, B. Egner, & H. Heinelt (Eds.), *Policy Making at the Second Tier of Local Government in Europe: What Is Happening in Provinces, Counties, Départements and Landkreise in the On-Going Re-scaling of Statehood?* (pp. 77–94). London: Routledge.
- Stănuș, C. (2016a). *Între detalii formale și semnificație democratică: o analiză calitativă a rapoartelor de activitate ale aleșilor locali* (Raport de cercetare elaborat în cadrul proiectului Cetățenie activă pentru o bună guvernare locală transparentă). Cluj-Napoca: Centrul pentru Politici Publice.
- Stănuș, C. (2016b). Political Representation and Governance: The Case of Second-Tier Councilors in Romania. *Transylvanian Review of Administrative Sciences*, 12(48), 124–144.
- Stănuș, C., & Pop, D. (2011). Romania. In H. Heinelt & X. Bertrana (Eds.), *The Second Tier of Local Government in Europe: Provinces, Counties, Départements and Landkreise in Comparison* (pp. 223–241). London: Routledge.
- Stănuș, C., & Pop, D., eds., (2014). *The Governance of Educational Welfare Markets A Comparative Analysis of the European Social Fund in Five Countries*. Pieterlen: Lang, Peter Bern.